

(इंग्रजी टंकलिखित न्यायनिर्णयाचे मराठी भाषांतर)

पी.के.कुट्टी, आहुजा राजा आणि इतर

वि .

केरळ राज्य आणि इतर

१ फेब्रुवारी १९९६

[के. रामास्वामी आणि जी. बी. पटनायक, न्या . न्या .]

मुदत मर्यादा कायदा, १९६३ :

कलम ३- कृषी आय कर- रक्कम वसुलीसाठी खटला;- करदात्याच्या विनंतीवरून उच्च न्यायालयाने मूल्यांकन रद्द करण्यात आले - त्यामुळे मूल्यमापनाच्या आदेश रद्द करण्यात आला त्या तारखेपासूनच मुदत मर्यादा मोजुने सुरु झाले - त्या तारखेपासून तीन वर्षांनी वसुलीच्या अधिकारावर गदा आली.

विक्रीकर अधिकारी व इतर वि कन्हैया लाल मकुंड लाल सराफ आणि

व इतर, एआयआर (1959) एससी 135 वर 142, यावर अवलंबून आहे.

दिवाणी अपील अधिकारक्षेत्र

दिवाणी अपील क्रमांक १९९८ / १९७७

केरळ उच्च न्यायालयाच्या ए एस क्रमांक ७४ / १९७६ यामधील 4.1.77 च्या निर्णय आणि आदेशावरून

याचिकाकर्त्यासाठी ए. एस. नामहियार आणि पी. के. मनोहर यांनी बाजू मांडली.

उत्तरवादींसाठी एम.टी. जॉर्ज.

न्यायालयाने खालील आदेश दिला :

विशेष परवानगीने हे अपील, उच्च न्यायालयाने ४ जानेवारी १९७७ रोजी १९७६ च्या ए.एस.क्र.७४ मध्ये दिलेल्या निर्णयातून व आदेशातून निर्माण झाले आहे. केरळ उच्च न्यायालयाच्या खंडपीठाने असा निकाल दिला होता की, राजा मननिकरमण आणि त्यांच्या मालमत्तेवरील कृषी आयकराचे मूल्यांकन रद्द करण्याचा निर्णय उच्च न्यायालयाने १ जानेवारी १९६८ रोजी दिला होता, तेव्हा अपीलकर्त्यांना मुदतीची मर्यादा सुरु झाली होती आणि त्यांची फक्त १/६९३ एवढीच मालमत्ता मूल्यांकनासाठी अनुज्ञेय होती. वस्तुस्थिती वादात नाही. कृषी आयकर अधिकाऱ्यांनी १.११.१९५६ ते ३१.३.१९५८ या कालावधीसाठी ८४,७८८.७८ रुपयांच्या कृषी आयकराचे मूल्यमापन केले आहे. सर्व वस्तुस्थिती सांगण्याची गरज नाही, परंतु हे सांगणे पुरेसे आहे की जेव्हा मागणी केली गेली तेव्हा त्याच्या वसुलीसाठी नंतरच्या राजाने आपली जबाबदारी पार पाडत अंशतः पैसे दिले दि. १२ ऑक्टोबर १९६० रोजी १८०६९. ७५ रुपये देण्यात आले आणि २३ डिसेंबर १९६० रोजी दुसऱ्या वारसदाराने २१,००० रुपये दिले. आधी म्हटल्याप्रमाणे शेवटी १ जानेवारी १९६८ च्या निर्णय व आदेशाद्वारे ओ.पी.क्रमांक २४१३/६५ मध्ये उच्च न्यायालयाने मूल्यांकन रद्द बातल ठरवले आणि कर वसुलीची जबाबदारी केवळ इस्टेट राजा मनविक्रमन यांच्या १/६९३ वाट्यापुरती मर्यादित राहिली.

वारसदारांनी भरलेल्या रकमेच्या वसुलीसाठी दिवाणी खटला १९७४ मध्ये दाखल केला .
खटला (ओ.एस. क्रमांक 197/74) १९७६ मध्ये कनिष्ठ न्यायालयाने हुकूमनामा दिला होता. परंतु
आधी म्हटल्याप्रमाणे अपीलावर खंडपीठाने असे म्हटले की, मर्यादेने ते प्रतिबंधित आहे. त्यामुळे
विशेष अनुमतीद्वारे हे आवाहन करण्यात आले आहे.

याचिकाकर्त्याची बाजू मांडणारे ज्येष्ठ वकील ए. एस. नांबियार यांनी असा युक्तिवाद केला
की, याचिकाकर्त्यांना ५ ऑक्टोबर १९७१ रोजी चूक लक्षात आली जेव्हा या न्यायालयाने १९६५
च्या ओ.पी.२४१३ मध्ये दिलेल्या आदेशांविरुद्ध राज्याने दाखल केलेले अपील फेटाळून लावले
आणि म्हणूनच... त्या तारखेपासून मुदत मर्यादा सुरू होतात. त्यामुळे तीन वर्षांच्या आत हा
खटला दाखल करण्यात आला आणि तो वेळेपलीकडे नव्हता. उच्च न्यायालयाने हा खटला मुदत
बाह्य आहे , असे म्हणणे चुकीचे होते. विद्वान वकिलांच्या सल्ल्याशी आम्ही सहमत नाही. त्यांच्या
सांगण्यावरून उच्च न्यायालयाने १ जानेवारी १९६८ रोजी वरील ओ.पी.मध्ये मूल्यांकन रद्द बातल
ठरवले यात वाद नाही. त्यामुळे त्या तारखेपासून मुदत मर्यादा सुरू झाली. एकदा मुदत मर्यादा
चालू झाली की, कि ती पूर्णपणे मार्गक्रमण करते. मुदत मर्यादा कायद्याच्या कलम ३ मध्ये म्हटले
आहे कि खटला चालवण्याची एक शक्ती जी म्हणते की,

म्हणून त्यामुळे मर्यादेच्या विहित कालावधीतून मर्यादेचा कोणताही कालावधी
वगळायचा असेल तर पक्षाला मर्यादा अधिनियम, १९६३ च्या कलम ४ ते २४ (सामील)
प्रत्येक दाखल केलेला दावा जरी तो बचाव केला नसेल तरीसुद्धा ओलांडली असेल तर तो

फेटाळण्यात यावा.

म्हणून जर जर मुदत मर्यादा मधून काही कालावधी वगळणे असेल तर पक्षकारास मुदत मर्यादा १९६३ कायद्याच्या च्या कलम ४ ते २४ मधील कोणत्याही योग्य तरतुदींची पूर्तता करणे आवश्यक आहे. जी हे अशा प्रकरणांपैकी एक नाही. अशा परिस्थितीत १ जानेवारी १९६८ पासून सुरू झालेली ही मर्यादा तीन वर्षांनंतर कालांतराने संपुष्टात आली. त्यामुळे २ जानेवारी १९७१ पासून वसुलीच्या अधिकारावर मर्यादा घालण्यात आल्या. जोपर्यंत या न्यायालयाकडून निर्णयाची अंमलबजावणी स्थगित होत नाही, तोपर्यंत अपील प्रलंबित राहणे म्हणजे मर्यादेच्या कामकाजास स्थगिती देणे नव्हे. त्या संदर्भात या प्रकरणातील याचिकाकर्त्यांनी अशी कोणतीही याचिका केल्याचे आम्हाला आढळत नाही. त्यामुळे या खटल्याला मुदत मर्यादेने बंदी घालण्यात आल्याचे उच्च न्यायालयाचे म्हणणे बरोबर होते.

असा युक्तिवाद केला जातो की 771 ई विक्रीकर अधिकारी आणि इतर व कन्हइयालाल

मुकुंदलाल सराफ आणि इतर, ए आई आर (१९५९) एस सी १३५ , १४२

यामध्ये असे आहे कि जेव्हा निकालापूर्वी पक्षकाराला प्रथमच माहिती चे आकलन झाले तेव्हा या परताव्याचा दावा या न्यायालयाने दिलेल्या निकालापासून सुरू होईल. आपल्याकडे या बाबतीत तशी वस्तुस्थिती नाही. अपीलकर्ते या प्रक्रियेत पक्षकार आहेत आणि त्यांच्या सांगण्यावरून येथे नमूद केल्याप्रमाणे कृषी आय कराचे मूल्यांकन रद्द करण्यात आले आणि मूल्यांकन रद्द झाल्यानंतर राज्याने परतावा दिल्याशिवाय परताव्यासाठी खटला दाखल करण्याची

वेळ त्याच्यावर आली नव्हती . कायद्याच्या चुकीची जाणीव अपिलाचा निपटारा होईपर्यंत वाढीव कालावधीसाठी करता येणार नाही, जोपर्यंत आधी म्हटल्याप्रमाणे मागील कार्यवाहीतील उच्च न्यायालयाच्या निर्णयाच्या अंमलबजावणीला या न्यायालयाने स्थगिती दिली नाही. त्यामुळे या खटल्याला मुदत मर्यादेच्या बाहेर असल्याने त्यास बंदी घालण्यात आली आहे.

त्यानुसार अपील फेटाळले जाते. खर्च नाही.

अपील फेटाळले

केरळ राज्य

वि.

जॉर्ज जोसेफ

फेब्रुवारी १२, १९९६

(के. रामास्वामी आणि जी. बी. पटनायक, न्या. न्या.)

भूसंपादन कायदा, १८९४

कलम ४ (१) आणि २३ (१ अ) - २७ मार्च १९८१ चा निवाडा - क. ४(१) अंतर्गत अधिसूचना

पूर्वी च्या वेळेच्या मुद्द्यात- म्हणून पक्षकार कलम २३ अन्वये अतिरिक्त रक्कम देयकास पात्र नाहीत.

दिवाणी अपील अधिकारक्षेत्र

दिवाणी अपील संख्या ३६४९-५० / १९९६

केरळ उच्च न्यायालयाच्या एल.ए.ए. क्रमांक ११२ व ११९ / १९८५ च्या २१.७.९४ रोजीच्या निर्णय
व आदेशावरून

अपीलकर्त्यासाठी एम.टी. जॉर्ज.

न्यायालयाने खालील निकाल दिला :

प्रतिवादीला नोटीस पाठवण्यात आली असली, तरी बजावणी झाली नाही अशी कोणतीही
पोचपावती आलेली नाही. म्हणून उत्तरवाडदिला नोटीस मिळाली असेच मानायला हवे.

परवानगी दिली :

या प्रकरणातील मुद्दा आता रेस इंटिग्रे म्हणजेच नवीन राहिलेला नाही. जिल्हाधिकाऱ्यांचा
हा निर्णय २७ मार्च १९८१ चा असून भूसंपादन अधिनियम १८९४ च्या कलम ४ (१) अन्वये
अधिसूचना २६ सप्टेंबर १९७८ ची आहे. म्हणून, उत्तरवादी हे कायद्याचे कलम २३ (१ अ) अंतर्गत
खालील अतिरिक्त रक्कम मिळण्यास पात्र नाहीत.

म्हणून अपील मंजूर केले जाते. वरील मर्यादेपर्यंतचा निवड रद्दबातल केला. खर्च नाही.

अपील मंजूर .

अस्वीकरण

या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या / तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरता वापर करता येणार नाही तसेच इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरिता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणी करता वैध मानला जाईल.

X-X-X-X